

Bokspalta

Vår greske venn Dr. Minatidis har kommet med et nytt nr. av "News on minerals" vi merker oss en interessant oversikt over "Gem News" fra International Gemstone Association. Ellers minnes det om den årlige; Gem, mineral and Fossil exhibition, GeMin 1995 som finner sted i Athen 3.- 5 november. Adressen til messa og bladet, (enkel fotokopiert sak som koster 40 US\$/år) er: 70 Queen Sophia av., Pireus 185 32, Hellas.

Modum - Skuterud, Norge,
det er Emser Hefte 4/94, og Wilfred Liessmann som har hatt ansvaret for denne utgaven har laget et lite bokverk som er riktig vakkert og bra. Via generelle opplysninger om blåfarveindustrien i Europa tar han grundig for seg Blåfarveverkets geologi, gruvehistorie og utvikling. Rikt illustrert med mange fargefotos, skisser og kart.

Vi skulle gjerne ha laget denne selv, men akk, dette landet henger litt dårlig sammen, både på dette og andre vis. For dem som behersker tysk anbefales boka. Pris DM 20,-.

Bode Verlag, Oerter Pütt 28, D-45721 Haltern, Tyskland.

Årsabonnement, Emser Hefte ("Das farbige Mineralien-Magazin für Sammler, Mineralogen, Bergbau-Historiker und Geo-Museen"): DM 65,-.

ghw

Geologi på Internet

De fleste har vel etterhvert oppdaget at en PC kan benyttes til å få større glede ut av hobbyen sin, som for eksempel å legge mineralsamlingen inn på en database. Dette kan blant annet gjøre den tidkrevende jobben med å skrive etiketter lettere. Men mange er ikke klar over at en PC med noe tilleggsutstyr også kan brukes til å innhente informasjon om geologi eller kommunisere med likesinnede over hele verden. Det dreier seg om Internet. De fleste har lest om Internet i avisene som en formidler av tildels tvilsom informasjon. Sannheten er mye mer nyansert, Internet er i ferd med å bli den største formidleren av informasjon man hittil har sett.

Utvikling og krav til utstyr

Internet ble opprinnelig startet som en sammenknytning mellom computernetverk i forskningsinstitusjoner tilhørende det Amerikanske forsvaret. Siden har andre ikke-militære forskningsinstitusjoner verden over blitt tilknyttet. Til nå har 30 til 50 millioner mennes-

Ope heile året

– med mykje nytt og spennande frå årets innkjøpsrunder. Ring – eller skriv oss – vi sender gjerne liste!

FOSSHEIM STEINSENTER
N-2686 LOM
Tlf. 61 21 14 60

FJELL-NOREG
Storgt. 46, 2600 Lillehammer
Tlf. 61 26 34 66

ker tilgang til nettet. I løpet av de siste årene har også kommersielle interesser fått adgang og man kan nå gjøre innkjøp via Internet. Det har akkurat åpnet en steinforretning i USA hvor man kan se på bilde av stoffen og eventuelt kjøpe den.

For at privatpersoner skal få adgang til Internet kreves følgende utstyr og programmer (prisene som er angitt endrer seg stadig, vanligvis nedover):

- PC: bør være minimum en 486 med 4Mb hukommelse (fra ca. 10000,-)
- Modem: helst 14400 baud eller raskere (ca. 1000,-).
- Software: Netscape, Mosaic eller tilsvarende (ofte tilgjengelig som shareware).
- Abonnementsavtale med et lokalt nettverk, f. eks. Oslo-nett (pris ukjent, tellerskritt kommer i tillegg).

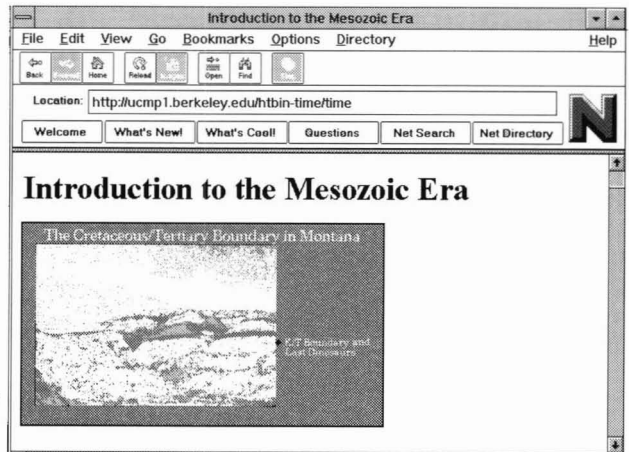
E-mail, Newsgroups og World Wide Web

Internet kan deles inn i tre grupper: E-mail, Newsgroups og World Wide Web. Jeg skal kort beskrive disse noe nærmere:

E-mail (elektronisk post). Dette er den enkleste tjenesten å forstå fordi den kan sammenliknes med vanlig brevpost. Man skriver en beskjed eller brev på en PC og sender så denne via nettet til en annen PC hvor den blir lest. E-mail er ikke 100 % feilfri, det hender av og til at meldinger blir borte p.g.a. systemfeil, men den vanligste feilen er feil mottakeradresse. Man kan også sende manuskripter eller grafikk sammen med brevet. Fordelen med E-mail er at den er betydelig raskere enn vanlig post (snail-mail). Mottakeren kan ha brevet på sin PC rundt 5 minutter etter at det er sendt.

Newsgroups (Åpne diskusjonsgrupper): Newsgroups er meldinger ordnet etter emne og som alle kan lese. Det er to kategorier newsgroups: Usenet og alternative hierarkier. Forskjellen ligger i hvordan newsgroups er opprettet. I Usenet blir de opprettet etter en lengre diskusjon med avsluttende avstemming. De alternative newsgroups blir opprettet av dem som er ansvarlig for det alternative hierarkiet. På Usenet finnes det nå nesten 4900 newsgroups som spenner over minst like mange emner, ikke alle like seriøse. Det finnes

diskusjonsgrupper hvor man kan sende inn f. eks. spørsmål om problemer med dataprogram og få svar av meget kompetent personale, kanskje også fra de som har laget program-

mere. På den andre siden har man en meget populær gruppe hvor man diskuterer øl. En annen noe aparte gruppe er den som diskuterer ketchupen man får hos McDonalds hamburgerbutikker. Man må være klar over at å bruke Usenet er som å lese en avis, en dag finner man ingenting av interesse, en annen dag er det masse å lese.

World Wide Web (WWW). Det er dette nettverket folk flest forbinder med Internet. Dette nettet kan igjen deles i tre, basert på programmene som formidler informasjonen: FTP, Gopher og HTTP.

FTP (File Transfer Protocol) er det eldste og enkleste systemet. Det er en felles måte å overføre datafiler verden over uten at data blir borte eller forvrengt. De opprinnelige FTP programmene kunne ikke vise filstørrelser eller innhold. Nyere program som Netscape eller Mosaic har denne muligheten.

GOPHER er relativt lite brukt innen World Wide Web. Systemet har noe bedre filpresentasjon enn FTP. De opprinnelige gopherprogrammene er ikke i stand til å vise grafikk.

HTTP er det system i nettverket som gir best presentasjon av informasjonen, såkalt hypermedia. Her er det mulig å ha grafikk og tekst sammen. Video og lyd er det også mulig å presentere. Mottakeren må da ha et lydkort og programmer for videopresentasjon (MPEG,

MOV, DL, etc.) Hypermedia er interaktivt, dvs. at man fra en meny kan velge ut det man er interessert i, og informasjonen hentes og vises på skjermen. For å få full nytte av dette systemet kreves det programvare som har et grafisk brukergrensesnitt, som f. eks. Netscape eller Mosaic.

Informasjon på Internet

Formidling av geologisk informasjon via E-mail går som regel direkte fra person til person. Det finnes «mailing» lister som fungerer på tilsvarende måte som Newsgroups. Henvendelser til gruppens adresse blir formidlet videre til alle på gruppens «mailing» liste. En gruppe som har mineralsamling som tema er «The Rockhounds». Medlemmene kommer hovedsakelig fra USA og Canada, men det er også noen få medlemmer fra Europa og Australia. Man utveksler opplysninger om forekomster, mineraler, utstyr, mineralforetninger, etc.

På Usenet finnes det flere grupper som har geologirelaterte tema:

- sci.geo.geology (alle retninger innen geologi)
- sci.geo.petroleum (petroleumsgeologi)
- sci.techniques.microscopy (mikroskoperingsteknikker)
- sci.bio.paleontology (paleontologi)
- sci.techniques.xtallography (krystallografi)
- sci.techniques.spectroscopy (spektroskopteknikker)
- alt.folklore.gemstones (gemmaologi, healing, etc).

Det er ikke mulig å gi en detaljert beskrivelse av alle geologirelaterte Websites i World Wide Web, det er allerede over 1000 og antallet øker hele tiden. Jeg vil derfor nøye meg med å beskrive noen få. For å komme i kontakt med et museum, institusjon, etc., må man kjenne adressen, også kalt URL (Uniform Resource Locators). Jeg vil anbefale et besøk på følgende steder (URL i parentes):

- The Smithsonian Gem & Mineral Collection

([HTTP://galaxy.einet.net/images/gems/gems.html](http://galaxy.einet.net/images/gems/gems.html))

Her er det mulig å se på deler av utstillingene. Det følger også med en kort informasjon om mineralet eller smykkesteinen.

- Berkeley

([HTTP://ucmpl.berkeley.edu/exhibittext/exhibit.html](http://ucmpl.berkeley.edu/exhibittext/exhibit.html))

Dette er en av de beste på nettet. Man kan velge blant en mengde tema. Hovedtemaene er historisk geologi, livets utvikling og stratigrafi.

- Royal Tyrell Museum

([HTTP://cfn.cs.dal.ca:80/Science/DiscCentre/welcome/newsletter/mostRecent/RTM.html](http://cfn.cs.dal.ca:80/Science/DiscCentre/welcome/newsletter/mostRecent/RTM.html))

Dette er en av de beste når det gjelder paleontologi, men er vanskelig å få kontakt med.

Når man bruker Internet må man være klar at det av og til kan gå noe tregt å hente inn informasjon. Dette kommer av at det tidvis er stor trafikk. Den beste tiden er før 10.00 eller etter 24.00. Det er også tidkrevende å lete fram adresser til aktuelle Websites. For å spare tid og leting har jeg laget en interaktiv adresseliste på over ca. 700 geologirelaterte Websites. Den er tilgjengelig via min Homepage ([HTTP://www.uio.no/~hansjb/](http://www.uio.no/~hansjb/)). For geologi-interesserte «newbies» (nybegynnere) på nettet kan denne listen spare noe tid og arbeid. Når man først er kommet i gang oppdager man at tiden flyr fort mens man blar seg gjennom side etter side. Man vet nesten aldri hvor i verden man ender opp, eller hva man kan finne.

H-JB

(h.j.berg@toyen.uio.no)

Oppdal

Et spennende geologisk område

Et godt arbeid og en utfordring

I et hyggelig følgebrev til redaksjonen skriver forfatteren, Tor Witsø, blant annet: *"I de siste to åra har jeg gått med en drøm om å utgi en oversikt over de mineraler som er funnet i Oppdal i løpet av de ca. tjue åra jeg har holdt på som mineralsamler. Det har blitt bare med tanken, til jeg for et halvår siden ble kjent med naturfotografen Roger Bjeran fra Trondheim. Han hadde gjennom sitt bekjentskap med Sigmund Rise blitt interessert i mineraler, og*

tente straks på ideen da jeg la den fram for ham. Straks jeg fikk vite hva det ville koste fikk han beskjed om å sette i gang. Jeg laget manus og skaffet stoffene som skulle fotograferes, og i løpet av tre måneder var produktet ferdig.

(...)

Jeg har lyst til å utfordre likesinnede til å lage noe tilsvarende. Det er nok av lokaliteter å ta av, for eksempel Langesundsfjorden, Tvedalen, Gjerdingen, Evje, Iveland, Tørdal og Tysfjord for å nevne noen. Heftene kan ha forskjellige utgivere, men de bør være skåret over samme lesten, slik at det kan bli en serie som omfatter de mest interessante områdene i landet. NAGS kan kanskje gi noen personer i oppdrag å samordne dette.

Håper ideen faller i god jord - jeg har ihvertfall sådd et frø."

Vi har ikke så mye å føye til:

Forfatteren har fått sin drøm i oppfyllelse og ideen om at andre kan gå igang med liknende prosjekt under NAGS/STEIN styring er god.

Viktig melding til slutt:

Den mineral-/steinsamler som lar denne sjansen til oppbyggelig lesning gå fra seg begår en alvorlig feil!

Hefтет, som har samme format som STEIN, koster kr. 50,- og kan bestilles fra:

Fridtjof Witsø

N-7340 Oppdal

(telefon 72 42 41 98)

Antikvariske bøker

Fra,

- **Cosmos Antiquarian Books**

P.O. Box 336, Lange Hofstraat 11

NL - 7200 AH Zutphen, Nederland,

- har vi fått tilsendt en rikholdig katalog med geologilitteratur. De som vil skaffe seg en liknende får den fritt tilsendt. Husk å oppgi emne du er interessert i.

Kart

Norges Geologiske Undersøkelse har gitt ut det kvartærgeologiske kartet, 1 : 50 000, SNOTA 1420 I, ERESFJORD 1320 II, Møre og Romsdal, med kvartærgeologisk forklaring/ "lærebok" påtrykt kartet. I farger selvsagt.

Samt (kvartær) FJÆRLAND 1317 I, Sogn og Fjordane, med samme fine utstyr.

Førøvrig har NGU kommet med sin årsmelding for 1994. Den kan man få ved å skrive til: NGU, Distribusjonen Pb 3006 Lade, 7002 Trondheim.

NAGS skrift nr. 1

Vi samler stein og mineraler

Enkelt og greit, rimelig og riktig. Det er en presis beskrivelse av innholdet i denne publikasjonen fra NAGS. Føyer vi til, om informasjonen som blir gitt: nok og nyttig, så er det komplett.

Forlagene gir fra tid til annen ut såkalte håndbøker for ulike fagfelt. De er ofte dyre fordi de har en mengde fargeillustrasjoner som likevel ikke er til nytte når du er ute i felt.

Førøvrig ser det ikke ut til at forlagene er så overvettets interessert i å selge bøker til organiserte steinsamlere. (Sett noen annonser i STEIN i det siste?).

Øivind Juul Nilsen har for NAGS laget et hefte hvor du som stein og mineralsamler får vite alt du trenger for å få mest mulig glede, nesten fryd, igjen for hobbyen din. Dette er geologi for samleren. Du får de beste tips direkte fra en garvet mineralsamler i kapitlene: **Utstyr, Hvor skal vi lete mineraler, Fjerning av rust, organisk stoff og kalkspat, trimming av stoffen, Samling/arkivering.**

Dette heftet på 24 sider A4, kan du skaffe deg for NOK 50,- ved å skrive til NAGS, adressen står i kolofonen foran i bladet.

ghw